

بِسْمِ اللّٰهِ
رَبِّ الْعٰالَمِينَ

خان

نشرازن

دفتر اول

روایت صدر^(۱)

غزت شمع

علی‌اکبر‌نجبر‌کرمانی

|||

حسن کمالیان

عزت شیعه | دفتر اول (روایت صدر ۱)

تاریخ شفاهی زندگی فرهنگی، اجتماعی و سیاسی امام موسی صدر
به کوشش: محسن کمالیان و علی اکبر رنجبر کمانی
نمایه‌ساز: سمیه فرجی نمونه‌خوان: نسرین قدرتی
گرافیک: خانه طراحی آچهار
مدیر هنری: مهدی جوادی نسب طراح: مهداد موسوی
صفحه‌آرا: سهیلا کوهنورد
ناظر فنی چاپ: سید محمد فروغی
لیتوگرافی: نوید چاپ: صبا صحفی: آفتاب
نوبت چاپ: اول؛ تیرماه ۵۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰-۵۶۲۶-۱۱-۲ بهای: ۵۰ ریال
ناشرهمکار: نشر رازنی

حقوق چاپ و نشرابن اثرباری مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر و نشر رازنی محفوظ است.

کمالیان، محسن - ۱۳۴۳ - گردآورنده	سرشناسه:
عزت شیعه / محسن کمالیان علی اکبر رنجبر کمانی.	عنوان و نام پدیدآور:
تهران: مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر؛ رازنی، ۱۳۹۶	مشخصات نشر:
ج: مصور	مشخصات ظاهری:
روایت صدرا،	فروست:
ج. ۱ - ۹۷۸-۶۰-۵۶۲۶-۱۱-۲	شابک:
فیبا	وضعیت فهرست نویسی:
عنوان دیگر عزت شیعه: تاریخ شفاهی زندگی فرهنگی، اجتماعی و سیاسی امام موسی صدر	یادداشت:
نمایه.	عنوان دیگر:
عزت شیعه: تاریخ شفاهی زندگی فرهنگی، اجتماعی و سیاسی امام موسی صدر	عنوان دیگر:
تاریخ شفاهی زندگی فرهنگی، اجتماعی و سیاسی امام موسی صدر	موضوع:
صدر موسی، ۱۳۴۳ - دوستان و آشنایان -- خاطرات	موضوع:
Sadr, Musa -- Friends and associates -- Diaries	موضوع:
مجتهدان و علماء -- لبنان -- سرگذشتname	موضوع:
Ulama -- Lebanon -- Biography	شناسه افزوده:
رنجبر کمانی، علی اکبر ۱۳۴۸ - گردآورنده	رده پندی کنگره:
DSAY/	رده پندی دیوبیس:
۹۵۶/۹۱۴	شماره کتابشناسی ملی:
۵۱۲۵۹۸۹	

تهران، میدان هفت تیر / بالاتراز مسجد الجواد / کوچه ضریعتی، پلاک ۱۰، واحد ۲
فکس: (+۹۸ ۲۱) ۸۸۴۹۱۶۶ / تلفن: (+۹۸ ۲۱) ۸۸۴۹۱۶۶-۳ - گردآورنده
www.imamsadr.ir / sadr@imamsadr.ir

قم، بلوارعلم، مجتمع ناشریان، واحد ۱۵، حجره انتشارات رازنی
تلفن: (+۹۸ ۲۱) ۳۷۷۴۱۹۷ / www.razeney.ir

۹ شهریور ۱۳۵۷ روز ربودن اوست.
سال‌ها می‌گذرد و زندان زمانه گشوده نشده
است و امام موسی صدر و دو پیار همراهش
همچنان در اسارت‌اند.
سال‌ها از مصادره آزادی می‌گذرد و
عجیب‌ترین جنایت تاریخ ادامه دارد.
برما و برهمه آزادگان جهان است که برای
پاسداشت حقیقت و گفت‌وگو و ادای
حق آزادی و مقاومت و وحدت
برای آزادی امام موسی صدر بی‌وقفه
تلاش کنیم...
برای آزادی امامی که برای دفع خطر از منطقه
در سفری رسمی در لیبی ربوده شد.
در این راه وظیفه صاحبان قدرت و نفوذ از همه
بیشتر است.
دست از پیگیری نمی‌کشیم و به شکستن
زنگیرهای ظلم و اسارت بس امیدواریم.
پیگیری را اینجا و اکنون و هرجا و هر زمان تا
آزادی و نجات عزیزانمان
ادامه می‌دهیم.

برای آزادی او
چه کرد؟ ایم؟

- فهرست -

۹	سخن ناشر
۱۱	مقدمه
۱۳	زندگی‌نامه
۱۵	سرفصل‌هایی از زندگی امام صدر
۲۹	سخن اول
۴۱	گفت‌و‌گوها
۴۳	گفت‌و‌گو با استاد سید حسین موسوی (ابوهشام)
۶۳	گفت‌و‌گو با استاد زکریا حمزه (ابویحیی)
۱۰۱	گفت‌و‌گو با استاد سید ابوالفضل (عباس) موسوی
۱۲۳	گفت‌و‌گو با استاد سید یوسف حسین (ابوزر عاملی)
۱۸۳	گفت‌و‌گو با حجت‌الاسلام شیخ نعیم قاسم
۱۹۱	گفت‌و‌گو با حجت‌الاسلام شیخ ادیب حیدر
۲۰۹	گفت‌و‌گو با حجت‌الاسلام شیخ مصطفی مصری
۲۳۵	گفت‌و‌گو با استاد سید علی حسین (ابومصطفی)
۲۴۱	گفت‌و‌گو با استاد نجیب سید علی خلف
۲۵۳	گفت‌و‌گو با استاد حسین حجازی (ابوعلی)
۲۶۵	سخن آخر
۲۸۵	پیوست‌ها
۲۹۵	تصاویر
۳۲۱	کتاب‌نامه
۳۲۵	نمایه

به تماشا سوگند
و به آغاز کلام
و به پرواز کبوتر از ذهن،
واژه‌ای در قفس است.
حرف‌هایم مثلِ یک تکه چمن روشن بود.
من به آنان گفتم:
آفتابی لب درگاه شماست:
که اگر در بگشائید،
به روی شما می‌تابد.
به آنان گفتم:
سنگ آرایش کوهستان نیست،
همچنانی که فلز زیوری نیست به اندام کلنگ.
در کف دست زمین گوهر ناپیدائی است،
که رسولان همه از تابش آن خیره شدند.
پی گوهر باشد.

سهراب سپهری

سخن ناشر

کتابی که پیش رو دارید یکی از آثار ارزشمند درباره امام موسی صدر است که پژوهشگر امانتدار با دقیقی ستودنی مراحل تدوین و تحقیق آن را به سرانجام رسانده است.

مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر نظر به اهمیت تاریخی این کتاب تصمیم برچاپ و انتشار مجدد آن گرفت. شایان ذکر است که مؤلف محترم پیش از این با تلاش خود کتاب را به چاپ رسانده بوده است.

در چاپ جدید، کتاب از نو صفحه‌بندی شد و فهرست موضوعی نیز براساس شماره بندهای کتاب تنظیم شده تا دسترسی به موضوعات کتاب برای علاقه‌مندان سهولت‌شود. امید که این شیوه سودمند افتد.

مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر

مقدمه

اگرچه قبل از انقلاب شکوهمند اسلامی نیز مطالبی را درباره امام موسی صدر شنیده بودیم، بدون شک آنچه این آشنایی را عمیق‌تر و ارادتمنان را قوی‌تر کرد، «ناله‌ها» و «فربادهای دردمدانه» دکتر مصطفی چمران در ایام بعد از انقلاب بود. نکته‌ای که همواره برای ما الهام‌بخش بوده است، عشق و محبت وصف‌ناپذیری بود که این دانشمند عارف نسبت به آن فرهیختهٔ غایب از نظر ابراز می‌داشت.

دکتر چمران هرچند برای تمامی بزرگان احترام قائل بود، هرگز به کسی این چنین دل نسپرد.

برای مایی که آن ایام در عنفوان جوانی بودیم، ناله‌ها و فربادهای آن سردار عزیز جلوه‌ای غریبانه داشت. اما گذشت زمان بسیاری از مسائل را روشن ساخت. امروز که بیست سال تمام از ناپدید شدن امام صدر می‌گذرد، معنای مظلومیت را به خوبی حس می‌کنیم. اگر انقلاب اسلامی ما در جهان مظلوم بود، امام موسی صدر نیز در این انقلاب مظلوم بوده است.

دستگاه‌های تبلیغی ما دو دهه تمام امام موسی صدر را نادیده گرفتند! بزرگ‌مردی که در عرصه‌های اندیشه و عمل چون گوهری تابناک می‌درخشید، در کشور اسلامی ما به دست فراموشی سپرده شد! تقویم‌های رسمی کشور واقعهٔ ناپدید شدن را از قلم انداختند! ائمه محترم جمعه‌ای که حتی روز درخت‌کاری را نیز مهم می‌شمارند، در مورد وی کلمه‌ای بر زبان نیاورند! برنامه‌های روز قدسی که به مبارزات ضد صهیونیستی مسلمانان اختصاص دارد، هیچ‌گاه به نقش پیش‌کسوتی او اشاره‌ای نکرد! مراسم پرشور نهم شهریور لبنان که از محدود موارد هم‌دلی میان طوائف مسلمان و مسیحی آن کشور به شمار می‌رود، ندرتاً توسط صدا، سیما و مطبوعات ما منعکس شد! کار به جایی

رسید که برخی ناگاهان که خود را برابر «کل» می‌دانستند، به بهانه تحلیل «نهضت امام خمینی» و گشودن «زوایای تاریک»، امام صدر را «ضد انقلاب، ضد فلسطین و همگام با صهیونیسم» خوانند! نتیجه آن بود که حتی پیروان بسیجی شهید آوینی نیز تصویر زندگی مرید را از مهر مراد پاک ساختند! البته یاد خوبی‌ها همچنان‌گاه از صفحه روزگار محو نخواهد شد. همواره مردمانی وجود داشته و دارند که دل در گرو حق دارند. اگر بزرگوارانی چون حجج الإسلام والمسلمين علی حاجتی کرمانی، سید هادی خسروشاهی و عبدالرحیم ابازدی راه دکتر چمران را ادامه دادند، قطعاً شاگردان کوچکتری نیز راه این عزیزان را پی خواهند گرفت. امیدواریم که بتوانیم در زمرة این‌گونه افراد باشیم. «روایت صدر» نام عام مجموعه آثاری است که اگر عمر و توفیقی بود، از این به بعد، درباره امام صدر خواهیم نگاشت. اولین دفتر که «عزت شیعه» نام دارد، حاوی ده گفت‌وگو با نزدیک‌ترین یاران جهادی آن عزیز در لبنان است. سراغ امام صدر را از سرداران بزرگی گرفتیم که شهید چمران به وجودشان افتخار می‌کرده است. دفتر حاضر شامل این مقدمه، چکیده‌ای از گاهشمار زندگی، سخن اول، ده گفت‌وگو، وصیت‌نامه دکتر چمران، سخن آخر و فهرست اعلام است.

در پایان لازم است از «مرکز الإمام الصدر للأبحاث والدراسات»، خصوصاً اساتید محترم سرکار خانم رباب صدر، آفایان سید صدرالدین صدر، سید حسین شرف‌الدین و مهدی فیروزان صمیمانه تشکر کنیم. این عزیزان بودند که فرصت حضور در اولین کنفرانس «كلمة السواء» و انجام دادن گفت‌وگوهای این دفتر را فراهم کردند. همچنین از حجت‌الإسلام سید ایوب‌علی تشکر می‌کنیم که زحمت اصلی ارتباط و هماهنگی با برادران لبنانی را متقبل گردید.

قم مقدس - زمستان ۱۳۷۷

محسن کمالیان، علی‌اکبر رنجبر کرمانی